

інформацію про швидкість і щільності транспортних потоків, аваріях, оптимізувати маршрути громадського та особистого транспорту.

Ключові слова: *кларативно-когнітивна концепція, 3D ситуативна світлофорна інформаційна система керування транспортними засобами.*

Unified 3D situational information Traffic light vehicle control system will allow the territorial services quickly monitor the status of the human operator of the vehicle, traffic control, to obtain information about the speed and density of traffic flow, accidents, optimize routes of public and private transport.

Keywords: *cleartune-cognitive concept, 3D situational traffic information and control of transport means.*

УДК 372.894

В.О. Мирошніченко

СУТНІСТЬ ТА СТРУКТУРА МУЛЬТИМЕДІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГА

Акцентується увага на структурі та тлумаченні поняття мультимедійна компетентність.

Ключові слова: *мультимедійна компетентність, професійна компетентність педагога.*

Освіта XXI століття розвивається у напрямку відображення основних рис нового інформаційного суспільства, що в свою чергу, базується на принципах різноманіття у формах та засобах навчання та їх постійного оновлення. Вітчизняна інформаційна освіта має за пріоритет набуття підростаючими поколіннями життєтворчих та професійних компетентностей.

Задля реалізації зазначених цілей, у першу чергу, необхідно підготувати для вітчизняної системи освіти висококваліфікованих педагогічних працівників з набором відповідних фахових характеристик (емпатія, культурний плюралізм, прагнення до саморозвитку тощо). Однією з вагомих професійних якостей сучасного педагога має бути мультимедійна компетентність. Цій проблемі присвячували свої праці лише кілька вітчизняних та закордонних науковців: К.Баханов, Т.Везіров, Б.Крузе, І.Костікова, Л.Кочегарова та ін.

Метою нашої статті є визначення сутності та структури мультимедійної компетентності педагога.

Сьогодні більшість учених розглядає поняття "компетентність" як інтегральну характеристику, яка визначає готовність і здатність на високому рівні виконувати певні функції відповідно до сучасних теоретичних і

практичних надбань, навчального і життєвого досвіду, цінностей і здібностей [5].

Удосконалення процесу інформатизації сучасної освіти в контексті компетентнісного підходу відповідно до нової освітньої парадигми припускає активний розвиток мультимедійної компетентності під час підготовки фахівців системи освіти, однак сама суть поняття мультимедійної компетентності вчителя, її структура й зміст залишаються неопрацьованими.

У сучасній літературі, присвяченій проблемам розвитку мультимедійної компетентності, існує безліч термінів, що не мають однакового тлумачення. Дуже часто як синоніми до мультимедійної компетентності використовуються такі терміни: "мульти/медіакультура", "інформаційно-комунікаційна культура", "мульти/медіаграмотність", інформаційно-комунікаційна грамотність", "інформаційно-комунікаційна (ІКТ) компетентність", "мульти/медіаосвітченість".

Більшість дослідників вважають, що поняття "медіакультура" ширше, ніж поняття "мультимедійна культура", тому що воно означає максимально широку сферу життєдіяльності людей, пов'язану з будь-якою інформацією, включаючи і медійну, і мультимедійну. Під медійною культурою варто розуміти сферу інформаційної життєдіяльності людей, пов'язану з будь-якими засобами масової комунікації. Отже, медіакультура є складовою інформаційної культури, яка, у свою чергу, є частиною загальнолюдської культури, та являє собою її специфічну сторону, що прямо й безпосередньо пов'язана з інформаційним аспектом життя людей у всій його повноті.

Мультимедійна культура – це сфера інформаційної життєдіяльності людей, пов'язана тільки із цифровими (мультимедійними) засобами масової комунікації. Таким чином, мультимедійна культура є сукупністю виробничих, суспільних і духовних досягнень людей у сфері мультимедіа, а також система рівнів розвитку особистості людини в сфері мультимедіа.

На думку І. Костікової характеристиками інформаційно-комунікаційної культури в галузі нових технологій можна назвати: 1) здатність до аналізу, оцінки й інтеграції досвіду роботи в сучасному інформаційно-комунікаційному середовищі під час вивчення чи викладання фахових дисциплін; прагнення до розвитку особистих творчих якостей студента під час занять у поєднанні з наявністю мотивації в самоосвіті й високого рівня загальної комунікативної культури студента в інформаційно-комунікаційній взаємодії; 2) розвиток культури одержання, вибору, збереження, відтворення, переробки інформації; удосконалення способів репрезентації, передачі й інтеграції навчальних матеріалів.

За наявності інформаційно-комунікаційної культури викладача та студента і, насамперед, надійного базового освітнього підґрунтя, тобто

інформаційно-комунікаційної грамотності, можна вести мову про результативність освіти: грамотність (загальна і професійна) → освіченість і досвід → професійна компетентність і самоосвіта → культура і менталітет [2]. Отже, інформаційно-комунікаційна культура є своєрідною "надбудовою" над уже сформованою професійною компетентністю, до якої відноситься, як її складова, мультимедійна компетентність.

Далі розмежуємо поняття мультимедійної компетентності й мультимедійної грамотності. Термін "компетентність" стосовно до освіти став уживатися відносно недавно. Поняття ж грамотності в історії освіти пройшло значно довший період, хоча й інтерпретується по-різному. Так чи інакше, але під грамотністю розумілися базові для життя в суспільстві вміння, такі як читати, писати, рахувати та ін. У результаті індустріального розвитку провідних країн у II пол. XX ст., що супроводжувалось процесами глобалізації, появи нових технологій і засобів інформації, а також виникнення індустрії інформації, під грамотністю стали розуміти створення суспільства знань, що співвідноситься зі старою знанневоцентристською освітньою парадигмою, що не відповідає потребам сучасного суспільства. Звернення до сучасних цілей освіти дозволило в педагогіці вищої школи констатувати необхідність переборювати тенденцію відносини до професійних знань, умінь і навичок як мети професійної освіти; вони, сприяючи розвитку особистості і являючи собою тільки змістовний компонент професійної освіти, покликані забезпечити досягнення генеральної освітньої мети – індивідуального розвитку особистості вчителя й, у першу чергу, його професійної компетентності. Такий розгляд мети сучасної освіти й обумовлює широке застосування терміна "компетентність". Таким чином, найбільше значення для сучасної педагогіки вищої школи являє поняття "мультимедійна компетентність"[4].

Мультимедійна компетентність вчителя є однією з його професійних компетентностей. Під терміном "професійна компетентність" розуміють набуту суб'єктом й актуалізовану ним у реальних професійних ситуаціях або в ситуаціях, комплементарним їм, сукупність складних умінь, необхідних для можливості суб'єкта ефективно функціонувати в тій або іншій професійній сфері.

Дослідник Т. Везіров під мультимедіа компетентністю педагога розуміє здатність і готовність учителя розробляти відкриті освітні ресурси за допомогою мультимедіа засобів різних видів і застосовувати їх у професійній діяльності. Відкриті освітні ресурси – це навчальні або наукові ресурси, розміщені у вільному доступі, або випущені під ліцензією, що дозволяє їхнє вільне використання або переробку. Відкриті освітні ресурси містять у собі повні курси, навчальні матеріали, модулі, підручники, відео, тести,

програмне забезпечення, а також будь-які засоби, матеріали або технології, використані для надання доступу до знань[1].

Б. Крузе під мультимедійною компетентністю вчителя розуміє кумулятивну "готовність і здатність" і досвід прояву сукупності мультимедійних компетенцій у сфері освіти, де "готовність" співвідноситься з довгостроковою готовністю як інтегрованим особистісним утворенням, що включає в себе мотиваційний, емоційно-вольовий, настановчий та оцінний компоненти, а "здатність" - з когнітивним і поведінковим компонентами, тобто ЗУНами й знанням змісту мультимедійної компетентності вчителя [4, 82-83].

На думку Л. Кочегарової під мультимедійною компетентністю (у автора ікт-компетентність) викладача слід розуміти багатоаспектний компонент професіоналізму, що є актуальною, формованою якістю особистості. Вона розвивається, задіючи мотиваційно-вольові, когнітивні й операціонально-діяльнісні аспекти.

Структура будь-якої компетентності, відрізняється тим, що компетентність ширше знань й умінь, вона сумує їх у собі; включає емоційно-вольову регуляцію її прояву в поведінці; зміст компетентності значимий для суб'єкта її реалізації; будучи активним проявом, компетентність характеризується мобілізаційною готовністю як можливістю її реалізації в будь-якій необхідній для цього ситуації [3, 88-91].

Якщо розглядати мультимедійну компетентність з погляду системного підходу, то в ній чітко виокремлюються чотири основні компоненти: ціннісно-мотиваційний, когнітивний, діяльнісний та рефлексивний.

Ціннісно-мотиваційний компонент включає мотиви, мету, потреби використання мультимедіа в професійному навчанні, вдосконаленні, самовихованні, саморозвитку, ціннісні установки актуалізації в професійній діяльності. Він стимулює творчий прояв особистості в професійній діяльності за допомогою мультимедіа, припускає наявність інтересу до використання мультимедійних засобів у професійній діяльності, характеризує потребу людини в знаннях, в оволодінні ефективними способами організації професійної діяльності. Також ціннісно-мотиваційний компонент включає мотиви здійснення педагогічної діяльності, спрямованість на розвиток особистості учнів.

Когнітивний компонент повинен забезпечити вільне володіння вчителем навичками опрацювання інформації отриманими за допомогою мультимедіа та роботи з інформаційними об'єктами, які відповідно впливають на навички вдосконалення професійних знань і умінь, знання міжпредметних зв'язків і т.д. Рівень розвитку когнітивного компоненту визначається повнотою, глибиною, системністю знань вчителя в його

предметній сфері та використанням мультимедійних технологій.

Діяльнісний компонент – це активне застосування мультимедійних технологій і комп'ютера в професійній діяльності як засобів пізнання і розвитку мультимедійної компетентності, самовдосконалення і творчості, а також виховання подібних якостей у своїх учнів. Комунікативна складова цього компонента виявляється в умінні встановлювати міжособистісні зв'язки, вибирати оптимальний стиль спілкування в різних ситуаціях, опановувати засоби вербального і невербального спілкування.

У діяльнісному компоненті мультимедійна компетентність педагога, поділяється на два рівні: базовий і предметно-орієнтований. Під базовим розуміється інваріант знань, умінь і досвіду, необхідний вчителю для вирішення освітніх завдань, перш за все, засобами мультимедійних технологій загального призначення. На цьому рівні компетентність включає використання інформаційних технологій сучасного суспільства (комп'ютерних, мультимедійних Інтернет, електронних засобів масової інформації, мобільних телефонів і т.п.) для пошуку, доступу, зберігання, вироблення, уявлення і обміну інформацією, а також комунікацією між людьми і роботу в мережі Інтернет.

Предметно-орієнтований рівень припускає освоєння і формування готовності до впровадження в освітню діяльність спеціалізованих технологій і ресурсів, розроблених відповідно до вимог змісту того або іншого навчального предмету. Зміст предметно-професійної мультимедійної компетентності вчителя безпосередньо залежить від потреб його предметної галузі. Вивчення тих чи інших комп'ютерних технологій та засобів повинно бути зумовлено потребами вчителя в його професійній діяльності. Тому загального змісту даного компонента мультимедійної компетентності навести неможливо – він повинен складатися відповідно до потреб кожної навчальної групи

Сфера рефлексивного компонента мультимедійної компетентності вчителя визначається відношенням педагога до себе і до світу, до своєї практичної діяльності та її здійснення за допомогою мультимедіа. Вона включає самосвідомість, самоконтроль, самооцінку, розуміння власної значущості в колективі і розуміння результатів своєї діяльності, відповідальності за результати своєї діяльності, пізнання себе і самореалізації в професійній діяльності через засоби мультимедійних технологій. Розвиток кожного компонента мультимедійної компетентності пов'язаний з формуванням його характеристик і властивостей як частини цілісної системи.

Таким чином, ми вважаємо, що мультимедійна компетентність педагога – це професійна якість особистості вчителя, що включає в себе інтегровану

сукупність знань, умінь і досвіду виконання різних операцій – як складових мультимедійних технологій, під час підготовки і проведення навчальних занять, а також цінності пов'язані з цією діяльністю.

Для практичного використання мультимедійних засобів у навчанні педагогам повинні бути властиві загальні педагогічні уміння; навички володіння мультимедійними засобами й технологіями, засобами інформаційних і телекомунікаційних технологій; знання, уміння і навички застосування технологій мультимедіа в процесі навчання; досвід використання мультимедійних технологій та позитивне ставлення до цього виду діяльності. Детальніше про це зазначимо у вигляді таблиці 1.

Таблиця 1

Структура мультимедійної компетентності педагога

Уміння		Знання	Досвід	Цінності
Групи умінь	Деталізація			
1) обробки текстової, графічної, фото, звукової та відео інформації за допомогою відповідних комп'ютерних програм-редакторів задля виготовлення дидактичних матеріалів.	працювати з програмами пакету MS Office (Word, Excel, PowerPoint, Publisher тощо); працювати у програмах-редакторах фото, аудіо-відео матеріалів (Adobe PhotoShop, Adobe Audition, Windows Movie Maker і ін.); створювати мультимедійні навчальні курси (Adobe Captivate, eLearning Office 3000 тощо).	інформатики; основних принципів колористики, ергономіки, стильового оформлення навчального мультимедійного продукту; педагогічного дизайну мультимедійного уроку.	використання комп'ютерної техніки у повсякденній і професійній діяльності; користування комп'ютерними програмами пакету MS Office, фото, аудіо-відео-редакторами, спеціальними програмами з розробки мультимедійних навчальних курсів.	творча активність; самостійність у діяльності зі створення дидактичних матеріалів за допомогою комп'ютерних програм.
2) демонстрації самостійно виготовлених мультимедійних матеріалів на уроці	показу учням мультимедійної презентації на уроці; представлення публікацій на різну тематику; демонстрації аудіо-відео матеріалів на уроці;	комп'ютерної техніки (ПК, принтера, сканера, відеопроєктора, мультимедійної дошки тощо); принципів використання мультимедіа на	демонстрації дидактичних матеріалів на уроці: мультимедійної презентації, публікації, аудіо запису, відеоматеріалу, мультимедійного навчального	стійка емоційна установка на використання мультимедійних матеріалів на уроці; прагнення до удосконалення своєї

	презентації мультимедійного навчального курсу.	уроках.	курсу.	педагогічної майстерності.
3) використання готових педагогічних програмних продуктів (засобів) (ППЗ) під час навчання	працювати самому і допомагати учням у процесі навчання з педагогічними програмними засобами (ППЗ): е-атласами, е-підручниками, посібниками, е- енциклопедіями, е-довідниками, е-каталогами, е-колекціями; використання комп'ютерних ігор та програм радіо і телебачення у процесі навчання.	основ роботи з педагогічними програмними засобами (ППЗ) на цифрових носіях інформації; можливостей, структури та функціонально го призначення ППЗ, програм радіо і телебачення, комп'ютерних ігор.	роботи з CD- ROM, DVD- ROM пристроями; використання CD/DVD – носіїв інформації; користування е-атласами, е-підручниками, е- енциклопедіями, е-довідниками, е-каталогами, е-колекціями; комп'ютерно- ігровий досвід.	постійний пошук нових форм подачі дидактичного матеріалу на уроці; творча активність; бажання "бути з часом нарівні".
4) використання мережі Інтернет у процесі навчання	здійснювати пошук необхідної інформації в Інтернеті, спілкуватися, обмінюватися інформацією; організувати самостійну навчальну діяльність учнів з використанням Інтернет- ресурсів, реалізовувати Інтернет- технологію – "Веб-квест"; розроблення простих Web- сайтів та їх використання під час навчання.	про роботу з Інтернет- сервісами; орієнтовного переліку існуючих Інтернет- ресурсів та їх використання в освітньому процесі та самоосвітній діяльності; методики використання веб-квестів у навчанні; теорії розробки Web-сайту (основ програмування)	користування мережевими технологіями, а зокрема, глобальною мережею Інтернет; розроблення змісту та методик використання Інтернет- ресурсів у навчально- виховному процесі.	прагнення постійно оновлювати навчальний матеріал, включаючи в нього новітні інформаційні та педагогічні розробки, не допускаючи застою чи морального старіння; пошук нових форм, методів навчання, що відповідали б сучасним вимогам.
5) проведення комп'ютерного тестування під	розробляти тестові завдання підлаштовуючи їх	основ тестології; класифікацію	проводити перевірку навчальних	позитивного ставлення до тестової

час навчання	до наявної комп'ютерної програми тестування; систематично використовувати у своїй діяльності сучасні комп'ютерні програми тестування; проводити тестування в комп'ютерному кабінеті; здійснювати аналіз і корегування комп'ютерного тестування.	тестових завдань; переваг і недоліків використання комп'ютерних тестів у процесі навчання; принципів роботи у програмах комп'ютерного тестування.	досягнень учнів за допомогою тестових завдань; проведення занять за допомогою локальної мережі в інтерактивному режимі; роботи з програмами комп'ютерного тестування.	перевірки компетентностей учнів з залученням комп'ютерних програмних засобів; прагнення урізноманітнити процес оцінювання навчальних досягнень учнів.

Ефективне освоєння потенціалу мультимедійних засобів припускає відповідну підготовку викладача, що повинен опиратися на такі положення: навчання роботі з мультимедійними засобами навчання є частиною змісту освіти; мультимедійні засоби навчання є лише інструментом рішення проблем, його використання не повинне перетворюватися в самоціль; використання мультимедійних засобів навчання розширює можливості людського мислення у вирішенні проблем; навчання роботі з мультимедійними засобами є методом формування мислення.

Однією з першочергових проблем на шляху практичної інформатизації освіти й повсюдного застосування мультимедійних засобів навчання є підготовка педагогічних кадрів.

Подальші перспективи дослідження полягають у розробці ефективних методик формування мультимедійної компетентності у педагогів, зокрема як для викладачів-користувачів готових мультимедійних інформаційних ресурсів, так і для викладачів-розробників мультимедійних програмних засобів педагогічного призначення.

Список використаних джерел

1. Везиров Т.Г. Электронные средства обучения в формировании мультимедиа компетентности учителей–предметников в системе повышения квалификации / Т.Г.Везиров // Научное обеспечение системы повышения квалификации кадров. – 2012. – №1. – С. 58-63
2. Костікова І.І. Формування культури інформаційно-комунікаційних технологій студентами [Електронний ресурс] / І.І. Костікова - Режим доступу: <http://eprints.zu.edu.ua/4569/>

3. Кочегарова Л.В. Медиадидактика как направляющий вектор икт-компетентности педагога / Л.В. Кочегарова // Вестник Московского городского педагогического университета. Серия: информатика и информатизация образования. - 2008. - №15. - С. 88-91
4. Крузе Б.А. Мультимедийная компетентность учителя / Б.А. Крузе // Педагогическое образование и наука. – 2009. – № 6. – С. 82-85
5. Теорія і практика запровадження компетентнісного підходу до навчання історії в школі: Колективна монографія / К.Баханов, С.Баханова, В.Мирошниченко та ін. / За заг. ред. проф. К.Баханова. – Донецьк: ЛАНДОН-XXI, 2012. – 520с.

В статье акцентируется внимание на структуре и толковании понятия мультимедийная компетентность.

Ключевые слова: мультимедийная компетентность, профессиональная компетентность педагога.

The article focuses on the structure and interpretation of the concept multimedia competence.

Keywords: multimedia competence, professional competence of the teacher.

УДК 37.01/.09

О.О. Панькевич

ВИКОРИСТАННЯ НЕПРЯМОГО ПЕДАГОГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В СУЧАСНІЙ ОСВІТНІЙ ПАРАДИГМІ ЯК ОПОСЕРЕДКОВАНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ

У статті розглядається поняття непрямого педагогічного управління та його значення у підвищенні продуктивності навчального процесу.

Ключові слова: управління, керівництво, ситуативні маніпуляції, непряме управління.

У традиційній педагогіці в основному застосовуються прямі методи управління, що заключаються у передачі відомостей для успішного виконання навчальної діяльності. Незважаючи на те, що прямі методи управління є конкретними, цілеспрямованими і чіткими, у той же час вони нерідко викликають протест і боротьбу з боку майбутніх фахівців за збереження самостійності своєї особистості. Означене вище пов'язане також з тим, що нерідко означені методи реалізуються шляхом примусу, тобто вимушеному слідуванню студентом певним вказівкам педагога.

Сутність нової освітньої парадигми полягає в переході від традиційної професійної підготовки майбутніх фахівців, що орієнтується на теперішнє та